

Tren X. (Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi się podziała?...)

JAN KOCHANOWSKI

TRENY

*Tren X. (Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi się podziąta?...)*¹

Orszulo moja wdzięczna², gdzieś mi się podziąta?
W którą stronę, w którąś się krainę udała?
Czyś ty nad wszystkie nieba³ wysoko wniesiona
I tam w liczbę aniołków małych policzona?
Czyliś do rajy wzięta? Czyliś na szczęśliwe
Wyspy⁴ zaprowadzona? Czy cię przez teskliwe
Charon⁵ jeziora wiezie i napawa zdrojem
Niepomnym⁶, że ty nie wiesz nic o płaczu moim?
Czy człowieka zrzuciwszy⁷ i myśli dziewicze,
Wzięłaś na się postawę i piórka słowicze⁸?
Czyli się w czyścju czyścisz⁹, jeśli z strony ciała
Jakakolwiek zmazeczka na tobie została?
Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwiej była¹⁰,
Niżeś się na mą ciężką żalność¹¹ urodziła?
Gdziekolwiek jest, jeśliś jest, lituj mej żalności,
A nie możesz li w onej dawnej swej całości¹²,
Pociesz mię, jako możesz, a staw się przede mną
Lubo snem, lubo cieniem, lub marą nikczemną¹³.

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Trenach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²*wdzięczny** (starop.) — miły, przyjemny. [przypis redakcyjny]

³*nad wszystkie nieba* — czyli do najwyższego nieba: Kochanowski odwołuje się tu do ówczesnych wyobrażeń, zgodnie z którymi kosmos składa się z dziesięciu nieb (sfer niebieskich), nad którymi znajduje się mieszkание Boga, aniołów i wybranych. [przypis redakcyjny]

⁴*szczęśliwe wyspy* — wyspy, na których według mit. gr. przebywali po śmierci (lub nawet jeszcze za życia) sławni bohaterowie. W XVI w. często utożsamiano je z Wyspami Kanaryjskimi. [przypis redakcyjny]

⁵Charon — według mit. gr. bóg podziemi, przewoził dusze zmarłych w łodzi przez rzekę Styks i wody Acherontu do krain piekielnych. [przypis redakcyjny]

⁶*zdrojem niepomnym* — powodującym zapomnienie; dusze przewożone przez Charona po wypiciu wody z rzeki Lete zapominały o tym, co zrobiły, widziały i słyszały przedtem. [przypis redakcyjny]

⁷*człowieka zrzuciwszy** — pozbywszy się ludzkiej postaci, zrzuciwszy skażoną ludzką naturę. [przypis redakcyjny]

⁸*wzięłaś na się postawę i piórka słowicze* — takie przemiany są często opisywane w antycznej poezji i mit.; zdarzyło się to Filomeli, żonie Tereusa, króla Tracji. [przypis redakcyjny]

⁹*w czyścju* — słowa te odnoszą się prawdopodobnie do czyścica z religii chrześc., jednak niektórzy uczeni widzą tu aluzję do pogańskiego „czyścica” opisanego w *Eneidzie* Wergiliusza. [przypis redakcyjny]

¹⁰*Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwiej była* — prawdopodobnie słowa zgodne z obiegowym przekonaniem, że dusze wracają po śmierci tam, skąd przyszły, czyli do Boga. [przypis redakcyjny]

¹¹*na mą ciężką żalność* (starop.) — abym ciężko żałował. [przypis redakcyjny]

¹²*w onej dawnej swej całości* (starop.) — z duszą i ciałem. [przypis redakcyjny]

¹³*mara nikczemna** (starop.) — złudne widziadło, zjawia. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/treny-tren-x>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, *Treny*, Drukarnia Łazarzowa, wyd. 2, Kraków, 1583

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.